

Oratio, qua an expediat reipublicae medicinam facientium opera expenditur

<https://hdl.handle.net/1874/9842>

* * * *

— Credo igitur consulendos esse medicos, sapientes,
qui temere nihil faciant, qui de remediis suis ni-
mium non sperent, qui ad praescribenda medicamina
non sint aequo promtiores — hisque esse obsequendum.

MALEBRANCHE de inqu. ver. Illustr. ad L. III.

CELSISSIMO AC SERENISSIMO

ARAVSIONIS ET NASSAVIAE

PRINCIPI

GUILHELMO QUINTO

FOEDERATARVM BELGII CIVITATVM

GVBERNATORI HEREDITARIO

AC BELLICAE REI IMPERATORI

TERRA MARIQVE SVPREMO,

RELIQVA.

CVRATORI

ACADEMIAE GELRO-ZVTPHANICAE

MAGNIFICENTISSIMO.

CETERISQVE

* 2

PER-

PERILLVSTRIBVS AC PRAEPO TENTIBVS

EIVSDEM ACADEMIAE
CVRATORIBVS;

**D. FRANCISCO GODARDO
LIB. BARONI A LIJNDEN**

DOMINO IN HEMMEN ET BLITTERSWIJK,
BVRGGRAVIO IVDICI ET AGGERVM IN DI-
TIONE NEOMAGENSI PRAEFECTO. ETC. ETC.
ETC.

**D. IACOBO NICOLAO
VAN DEN STEEN**

OMMERAE ET WAJENSTEINI DOMINO, CA-
MERAE RATIONVM DV CATVS GELRIAE ET
COMITATVS ZVTPHANIAE CONSILIARIO, TIE-
LANAE CIVITATIS CONSVLI. ETC. ETC. ETC.

**D. IACOBO ADOLPHO LIB.
BARONI AB HEECKEREN**

DOMINO IN ENGHVIZEN ET BEVRSE, CAME-
RAE RATIONVM DV CATVS GELRIAE ET CO-
MITATVS ZVTPHANIAE CONSILIARIO. ETC.
ETC. ETC.

D. ER.

**D. ERNESTO VAN LÖBENS-
SELS**

I. V. D. DOMINO IN SPAENSWAERD, CIVITA-
TIS ZVTPHANIENSIS CONSVLI, SVPREMO OR-
DINVM BELGII CONSESSVI ADSCRIPTO. ETC.
ETC. ETC.

**D. ANDRAEAE LIB. BARONI
SCHIMMELPENNINCK
VAN DER OYE**

VTRIVSQVE POLLAE DOMINO, TETRARCHI-
AE VELAVICAE NEC NON DYNASTIAE LO-
ËNSIS SATRAPAE, COLLEGII PRAEPOTENTI-
VM TETRARCHIAE VELAVICAE DEPVTA-
RVM ORDINVM PRAESIDI. ETC. ETC. ETC.

**D. HERIBERTO VAN
WESTERVELT**

I. V. D. DOMINO IN ESSENBERG, CIVITATIS
HARDERVICENAE CONSVLI, IVDICII VENA-
TORII CONSILIARIO. ETC. ETC. ETC.

NEC NON

VIRO AMPLISSIMO CONSULTISSIMO

D. ARNOLDO ESSENIO

I. V. D. CIVITATIS BOMMELIENSIS CONSULI,
REDITVVM (VVLGO *CONVOYEN EN LICEN-
TEN*) QVAESTORI, SCABINO ZVILICHEMENSI,
ILLVSTRISSIMIS ACADEMIAE CVRATORIBVS
AB ACTIS. ETC. ETC. ETC.

ORATIONEM HANC ADITIALEM

IPSORVM AVSPICIIS

HABITAM ET IN LVCEM EDI IVSSAM

ANIMO VENERABVNDQ

SACRAVIT

A V C T O R.

MATTHIAE VAN GEUNS
ORATIO INAVGVRALIS,

Q V A

AN EXPEDIAT REIPVBLI-
CAE MEDICINAM FACI-
ENTIVM OPERA

EXPENDITVR.

PERILLVSTRES AC PRAEPOTENTES ACADE-
MIAE GELRO-ZVTPHANICAE CVRATORES;
QVIQVE INCLITO HORVM COLLEGIO AB
ACTIS ET SECRETIS ES, VIR AMPLISSIME.
MAGNIFICE ACADEMIAE RECTOR.

CIVITATIS HARDERVICENAE CONSVLES ET
SENATORES, ET QVI HIS A TABVLIS ES;
VIRI AMPLISSIMI.

A

ACA-

2 MATTHIAE VAN GEUNS

ACADEMICARVM DOCTRINARVM PROFES-
SORES, VIRI CELEBERRIMI, COLLEGAE
HONORATISSIMI.

RELIGIONIS CHRISTIANAE PRAECONES IL-
DEMQUE ECCLESIAE PASTORES FIDELIS-
SIMI, VIRI MVLTVM VENERANDI.

DOCTORVM HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
CONSPICVI VIRI, SVA QVILIBET DISCIPLI-
NA PERITISSIMI.

GYMNASII NASSAVICO-VELAVICI MODERA-
TORES DOCTISSIMI, PRVDENTISSIMI.

CIVES, HOSPITES, MERITORVM, MVNERVM
VEL NATALIVM SPLENDORE NOBILISSI-
MI; OMNIS ORDINIS AVDITORES ACCE-
PTISSIMI.

ACADEMICAЕ IVVENTVTIS EGREGIA CON-
CIO, SVCCRESCENS REI PVBLICAE SPES,
PARENTVM EXSPECTATIO, PRAECEPTO-
RVM CVRA.

Solenni et a majoribus accepto ritu, auspiciatus publicam in bonarum litterarum hac Universitate docendae Medicinae provinciam; ut fausto id fiat omine cedatque porro feliciter, divinam, quae humanas res regit et sapienter moderatur, Providentiam toto pectore veneror!

Quodsi vero splendida horum auspiciorum solennitas, si pro concione dicendi insueta mihi necessitas verecunda oratorem nunc impediatur haesitatione; id Vos non miraturos Auditores, neque, pro ea qua estis humanitate, versuros vitio, satis equidem confido.

Quamvis enim ad juvenilem non adeo provocare possim imperitiam: quo tamen paullo maturior aetas me forte ditaverit rerum usu, non is est qui publicum exornet doctorem, oratoremve fingat et commendet spectatissimae eruditaeque auditorum coronae.

Hominem enim conspicitis, qui suam qualemcunque doctrinam ac peritiam investigandis curandisque machinae hujus nostrae vitiis totam impendere, qui utilitati aegrotantium privatae (sed quantum saepe a splendido gloriolae theatro remotae!) integrum se tradere, atque adeo ab

ambitionis litterariae stimulis longe desuescere, studiorum et operae suae maxima momenta diu debuit reputare. Hunc videtis, e suo agendi circulo, e turbulento eoque per multorum annorum seriem prorsus non interrupto medicinam faciendi usu, dicam an servitio, in publicum doctrinarum theatrum inopinato productum, atque in eloquentiae hoc suggestu constitutum, ut, pro novae personae agenda dignitate ratio- neque, aures vestras idoneo sermone demulceat.

Quae si quid valeant, ad conciliandam vestram recenti oratori indulgentiam, mihi- que adeo animum addendum: ne vel ista tamen ratione memet me sustentaturum sentio.

Occurrit enim ilico et percellit animum impensa Academiae Maecenatum, qua in hunc locum elicere me voluere, munificentia; occurrit insigne hujus Sacrarum Antistitum, hospitem me suum in ordinem et antiquae, immo Gelricae, fidei amicitiam excipiendi studium; occurrit plurimorum de me meisque bene merendi animus. Quae quidem res tantum valuere, ut, cum dulcissima patriae arva aegre modo relinquebamus, ipsam fere patriam jam redinvenisse hic nobis sumus visi.

Haec autem omnia, quo benigniorem indi-
cant

cant Vestrum de rebus meis opinionem; eo gra-
 vius profecto officium mihi imponere, probe
 sentio: cui cum vel mediocriter satisfacere ar-
 duum sit; expectationem illam implere longe
 extra vires meas est positum.

Verum enim vero quum cursum reflectere,
 quantumvis perturbato, jam non liceat: id u-
 nicum mihi superesse video, ut, sine longiori
 ambagum taedio, quid vires valeant experiar,
 quaeramque periclitando salutem. Juvet quo-
 que audacem fortuna; juvent aures vestrae at-
 que animi benigni; quos, dum facundiae doti-
 bus mihi conciliare nequeo, brevitate saltim o-
 rationis et materiae dignitate allicere conabor.

Etenim reputanti apud animum et haerenti a-
 liquamdiu mihi, quodnam potissimum ex vasta
 medicinalium rerum copia hac opportunitate se-
 ligerem argumentum, neque obsoletum, neque
 Vobis, omnis ordinis AA., ingratum; haud abs-
 re tandem visum est, in extremo artis nostrae
 limine subsistere, indeque ipsius medicinae in
 civitate excolendae quaedam momenta vobiscum
 pensitare.

Scilicet quod disciplinis artibusque omnibus accidit, ut pro captu et ingenio hominum sua habeant fata, dumque extolluntur ab his, deprimantur e contrario ab aliis; ea quoque fa-
mae vicissitudine inprimis Medicina ab omni ae-
vo est agitata.

Fuere enim semper inter homines, qui, opti-
mo corporis habitu et robore praediti, sani-
tate tamquam suo quodam et domestico privi-
legio securi fruerentur; quique, hac sua sorte
beati, (si modo qui sua non norunt bona bea-
tos dicere liceat) non nisi aegra mente effectas
credant aliorum de morbis, sibi prorsus inco-
gnitis, querelas; ipsa enim mala uti pro ima-
ginariis habent: ita quoque artem opitulantem
contemnunt et rident, tamquam futilem atque
inanem.

Fuere alii, qui, quod tali sorte non sint be-
ati, sed valetudine laborent infirmiori vel pror-
sus fracta, medicinae ope usi quandoque sunt:
hanc vero quod minus secundam experti fuerint;
sive id acciderit propria aegri culpa, qualis cer-
te in immorigeris frequens est; sive dirae et in-
nimium auctae labis vi; sive abscondito mor-
bi ingenio; sive multifariis denique medicatio-
num ineptiis: hinc in omnem medicinam ir-
rita-

ritati, impotentiam ipsius artis ejusque inutilitatem, debili vindicta, crepant.

Alii, acri suo sed difficili ingenio indulgentes, dum sapere supra vulgus sibi videntur, medicinam, veteri objurgatione, prorsus conjecturalem traducunt, artisque nomine vix dignam; utpote quae, abditarum et latentium causarum notitia vix instructa, de morbi natura et remedium efficaciam prorsus incerta sit; quae praeterea aegrum non tantum inutili opera totum obruat, verum etiam ipsius animi vim ac robur turpiter atterat.

Praeter quos medicorum causae adversarios, vix memoratu digni sunt levioris illi armaturae milites, qui, otio suo abundantes et a seria rerum consideratione prorsus alieni, petulanti joco res quasvis exagitare levique ingenio ludere satagunt; hinc in medicos quoque, captata quavis occasione, inepto ludibrio invehuntur: quid rideant profecto non intelligentes. Etenim aut mea me fefellit experientia, aut heroes hos inter primos videritis, qui, dum vel levior ipsos terreat morbi species, supplices accedant ad artis opem, medicorum consiliis tanta religione, dum dolent, obtemperaturi, ut nemo fidelius.

Pro-

Prouti ergo diversa in his criminationibus sunt rationum momenta; ita expendere omnia neque nostri esse debet instituti, neque intacta jam pridem dimissa sunt plurima a variis Medicinae vindicibus egregiis, qui artis sibi multiplici fructu excultae praestantiam et firmitudinem amplissimis quoque praedicavere encomiis.

Verum enim vero, cum nihilominus adhuc dum videas alios, neque nullius auctoritatis viros, qui, aliis aliisque inducti rationibus, medicantium operam despiciere pergant, tamquam fallacem, ancipitem, imo civibus periculosam: hinc in negotio, in quo certi quid constituisse publicae rei maximopere interest, interest omnium a medentium ope salutem olim expectantium, interest nostrum qui docendae et discendae medicinae navamus operam; industriam hac hora haud ineptam a me collocatum iri judicabitis AA., si hanc mihi ipse quaestionem expediendam posuerim, AN REVERA EXPEDIAT REIPUBLICAE MEDICINAM FACIENTIVM OPERA.

Etenim id potissimum largiri nos oportet; quod Medicinae, quantumvis natura sua praestanti et salutiferae, totum quantum in civitate decedat pretium, si per facientium quorumcunque

que vitia sinistre adhibeatur; quoniam, quod haud inficete regessit hodiernus obtrectator, non ipsam, si diis placet, medicam Artem, sed artem utcunque exercentes Artifices in auxilium vocare liceat civibus: quo tamen honestissimo nomine quam varia quam inepta ac superstitiosa latuerit ac lateat medicantium turba, omnis tamen vulgo imponere egregie docta, id adeo est intelligentibus perspectum, ut mea non indigeat demonstratione. Hinc autem maxime tristis illa, ab antiquissimis temporibus, ipsi Medicinae contigisse videtur fors, ut acri non tantum irrisorum sale confricari, sed et philosophantium contemptu excipi saepissime meruerit; imo hinc subortam videre licet illam nobis propositam quaestionem: "an universae expediat rei publicae collecta ista medicinam tam probe quam sinistre facientium opera?

Quae adeoque, genuinis medicorum filiis molesta, neque humano generi honorifica, dubitandi materia non aptiori nobis quidem discuti posse videtur ordine; quam si primum sinceram medicae Artis naturam, ejusque inde ab origine constitutionem naturalem, levi delineaverimus penicillo; qua verae exhibita indole Medicinae, dein expendamus ea quae in artis usum, atque

operam illorum qui medicinam facere affectant, potuerint animadverti; unde tandem nostrae momenta quaestionis idonea ratione dirimamus, eandemque pro virili solvamus.

Ergo, ad sui conservationem et noxarum a corpore depulsionem cuncta animalia instigans, natura, bruta quidem animantia in ea quae sibi sint salutaria appetitu suo trahi, et ultro quasi ferri, voluit; concesso autem homini rationis usu, huic, discendi et inveniendi ea quae sanitati conducant, reliquit necessitatem; ex qua etiam praestantioris ingenii exercitatio enascetur. Multas praeterea res, non tantum ad vitam alegendam necessarias, sed et diversissimas ad reparandam sanitatem utiles, liberali manu per totam tellurem dispersit benigna mater.

Ex quibus intelligitur, prouti medelam valetudini quaerere natura suadet; ita et ad inveniendum a natura parata esse auxilia: atque adeo a rerum origine, cum ipsis morbis, ortam videri medicinam. "haec enim, (quod cultissimi Latinorum Medici verbis efferre liceat) „ nusquam quidem non est, siquidem etiam im- „ peritissimae gentes herbas aliaque prompta in „ auxi-

„ auxilium vulnerum morborumque noverunt;
 „ ut enim alimenta sanis corporibus Agricultu-
 „ ra, sic sanitatem aegris Medicina promittit.” (a)

Verum, observatione, casu, exemplo nata et analogiae ratione aucta, Medicina lentis crevit initiis. Namque, simpliciori vitae genere utentes, primaevi mortales, et simplicem victum suo sibi labore parantes, roboris et sanitatis privilegiis eximiis gavisos fuisse oportet, ” estque (eodem iudice) ” verisimile, inter non multa auxilia adversae valetudinis, plerumque tamen eam bonam contigisse ob bonos mores, quos neque desidia neque luxuria vitiant. Siquidem haec duo corpora, prius in Graecia, deinde apud Romanos, affligerunt. (a)

Itaque primum vulgaris valde fuit Medicina, apertis praecipue morbis et laesionibus utilem ferens opem.

Donec, depereunte in dies pristina gentis humanae simplicitate, et auctis, cum ipsa societatis cultura, hominum necessitatibus et valetudinum causis, morborum fomes paullatim exarserit, atque doctioris medicinae opem reddiderit magis et magis exoptabilem.

B 2

Hic

(a) Celsus *de Medicina*, Lib. I. Praef.

Hic fuit omni aevo, eritque porro, apud omnes populos, medicae artis ortus et progressus.

Inter priscas enim gentes, de quibus historiae monumenta supersunt, Aegyptii, prouti plurimum artium, ita Medicinae exercitio potissimum inclaruisse perhibentur; constitutis ex sacerdotum ordine medicis, qui in classes, pro morborum diversitate, divisi, medicinam sacro ritu, et ex lege scripta facerent (b). Sineses quoque, antiquam illam gentem, antiquissimis regionibus suis medicinae inventionem vindicare novimus, et pulsus arteriarum dijudicandi subtilissimam illam, qua excellunt, scientiam. (c)

Quae cum satis ostendant dignitatem et utilitatem, quam medendi peritiae tribuerit remota vetustas: apud Graecos tamen magis perfecta et artis formam nacta videtur medicina.

Scilicet ab his Apollini, tanquam inventori et numini tutelari, vindicata medicina, ab AEsculapio, dei hujus filio, et arte sua divinos quoque honores nacto, insigni laude dicitur exculta (d);
ex-

(b) Instar omnium conf. Schulzii *Hist. Med. Per. I. Sect. I. C. 3.*

(c) Id. C. 5. Aliique.

(d) Celf. *ibid.* Plato *de Republ. Libr. III.*

exstructis in hujus honorem templis, Epidauri maxime, sed et per totam Graeciam perinultis. Post quem, in Asclepiadea gente haereditario quasi jure diu haesit medicina, sacris ritibus celebrata; dum, utili instituto, curationum exempla, tabulis inscripta, posteritatis memoriae in templis consecrabantur. Sed dein, meliori sorte, liberata a superstitionis impedimentis mendendi scientia, teste adhuc Celso, sapientiae pars haberi coepta est, peritiam ejus acquirentibus multis ex sapientiae professoribus, quorum clarissimos nominat Pythagoram, Empedoclem, Democritum (e).

Quo tempore, seculo scilicet ante Christum natum quinto, fausto omine eluxit clarissimum illud Hippocratis ingenium, viri arte et scientia vere insignis. Is enim, cum utili praecedentium seculorum scientia et experientia dives esset, diligenti praeterea sua et frequentissima morborum observatione, cum discipulorum per omnem Graeciam emissorum experientia comparata, adeo sapiebat, ut corpus verissimae, et a philosophicis speculationibus separatae, Medi-

B 3

ci-

(e) Cels. l. c. inferius.

cinae concinnaverit, omnibusque fundaverit seculis.

Fuit autem tanta viri meritissimi apud populares aestimatio, ut artis hunc conditorem et statorem suis annumerasse in magna semper gloriae suae parte reputaverint Graeci. Neque coaetaneorum tantum gratiam sibi conciliavit Hippocrates; sed et omnia tulit posterorum, feretque semper, suffragia.

Ad cujus deinde exemplum, inter Graecos nobis cognitos, arti perficiendae operam laudatissimam navavit Aretaeus Cappadox, ut et philosophicum illud Cl. Galeni ingenium, in eo tamen ab Hippocratico valde diversum, quod speculationi, ex Aristotelica doctrina natae, nimium quantum indulserit. Quem porro Oribasius, Aëtius, Alex. Trallianus et Paull. Aegineta studiose sunt secuti; secuta est per plurima secula, sed Galeni subtilitatibus nimium deducta, Medicorum scholasticorum turba; ad quos et Arabicos scriptores plerosque referre oportet.

Inter Romanos denique, ut ad horum tempora regrediamur, vulgarem diu medicinae usum perstitisse, vel ex eo liquet, quod Catonem Plinius, in Graecos eorumque Medicos valde iniquum, sibi suisque adhuc medicinam
ipsum

ipsum fecisse tradat (f). Sed posthac et inter Romanos ad Graecorum peritiam Ars perfecta fuit, exponente eam egregie Latinorum isto Hippocrate, Aur. Corn. Celso; quin etiam post hunc Caelio Aureliano, et Scribonio quoque Largo.

Quonam praeterea beneficio a Medicis rempublicam affectam censuerint Romani, ex iis intelligitur, quae de jure civitatis in ipsos collato, sub Jul. Caesare; de immunitate ab oneribus publicis, et de jure annuli, sub Augusto; de dignitate, emolumentis, et privilegiis ingentibus Archiatrorum, sub Nerone, et sequentibus Imperatoribus, memoriae sunt prodita (g).

Quibus omnibus quid serior aetas, renascentibus feliciter, post medii aevi barbariem, literis, addiderit, ad augendam medicae artis praestantiam, si pro rei dignitate referrem, nimium nunc evagaretur oratio. Neque, quae fuerint egregiorum, praecedente et nostro seculo, Medicinae verioris restauratorum, etiam nunc
su-

(f) Plin. *Hist. Nat. Libr. XXIX.* init.

(g) In primis vid. D. Vink *Amoen. Phil. med. Sect. II.*
C. 5, 6.

superstitum, in artem merita, quemquam adeo latet, ut meo indigere possint praeconio.

Ita vero non a fingente ingenio creata et ad speciem tantummodo ornata fuit medendi scientia, volubilis nec aevum latura, sed ad ipsam agentem naturam, Hippocratica lege, fideliter expressa, naturae erit coaeva.

Atque haec jam sufficere putaverim, ut, cognitae Medicinae origine naturali, incrementisque, per virorum arte et virtute excellentium labores, tot seculorum decursu acquisitis, genuina et salutifera agnoscat indoles artis, omnium certe, natura sua, momentosissimae. Quae enim pretiosissimae valetudini tum conservandae tum reparandae, tantis subsidiis, incumbit medendi scientia, eam profecto magni aestimare oportet omnes, quibus sana mens est, quique, arctam hujus cum corporis valetudine necessitatem attendentes, pulchre intelligunt, quam nulla foret potioris hujus nostri partis in his terris beatitudo, sine recta et non violata corporis, domicilii sui et instrumenti, constitutione.

Neque profecto difficile foret AA., stabilitam, hac ratione, Medicae artis auctoritatem lucu-

culentis praeterea confirmare multisque curationum exemplis, quibus salutiferam suam virtutem quotidie nobis certissime comprobat Medicina; sive haec graves et natura sua in exitium ducentes morbos, heroica vi, tempestive depellat; sive scienter subvertat, atteratque subtiliter, irrepentium malorum insidias; sive fractam, noxarum vehementia, valetudinem benefica quoque opera fulciat et leniat. Cujus salubris efficaciae felices (ut pauca modo attingam) morbi pleuritici, peripneumonici, colici, febrium vehementium, biliosae, soporosae, putridae, tum quoque hecticae, porro obstructionum, cachexiarum, hydropis, luis teterrimae, aliorumque magnorum morborum medicationes verissima mihi praeberent argumenta: nisi, ita in medicae doctrinae campum nimis abripiendus, maximopere vererer, ne aures vestras, o. o. AA., horridis vocabulis, animos vero tristi morborum contemplatione imprudens offenderem.

Itaque potius, ex instituto nostro, orationem nunc deflectamus in difficultates praecipuas, quibus Medicinae in republica utilitatem deprimere indigitavimus obrectatores hos, quos acutius cernere credatis.

Illi vero, qui ipsam artem medicam per se incertam plane et conjecturalem clamitant, nos nunc quidem diu morari non poterunt. Quum enim hi ex disputatis quoque redargui possint, sitque in ipsos satis ab aliis animadversum; addere brevibus hic sufficiat: quam ad ipsam veritatem naturae ejusque actiones et mutationes, tanto opere tantaque felicitate, conditam atque formatam ostendimus, genuinam medendi scientiam prorsus incertam profecto esse non posse, dum firmæ sint ac sibi constant naturæ leges et actiones; neque inepte conjecturalem, nisi positos hominum imbecillitati, in perspicienda rerum natura, ubique limites transiliverit humana temeritas; quod vitio hominum fieri, non artis, quilibet sponte sua intelligit.

Sed Artem, sua licet natura sic satis laudabilem et firmam, illaetabilem tamen effectum frequentissime præstare, nunc maxime objicitur; idque duplici calamitatum genere: cum, detrimento aegrotantium circa quos ars versatur, quandoquidem sæpe curet non curandos; vel quam curando utilitatem forte adferat corpori, eam detrahat animo aegroti: tum, potissimum vitio vel male docti, vel temerarii, vel denique quo.

quovis modo peccantis Artificis; unde anceps et periculosa fiat ars ea utentibus. Qualibus difficultatum momentis actos hos nunc sequamur, qui in quaestione nostra, an reipublicae expediat medentium opera, non solent secundum medicos judicare.

Itaque, primo loco, si attendamus ad eas objectiones, quas ex ipsis aegris petitas indicavi; id potissimum hic urgeri invenimus: dari utique malorum plurimorum medelam vel nullam, vel mancarn valde et imperfectam; cum nihilominus impendenda his cura longa adeo et operosa sit, ut aegrum occupet totum et aliis rebus reddat inutilem; quumque praeterea, si vitam vel sic conservet Medicina, conservet eam dolorum et miseriarum plenam, humanitatis officii nullis sufficientem, atque adeo prorsus inoptabilem.

Qua ratione jam inductum fuisse videmus insignem illum veteris aevi philosophum Platonem, cum in constituenda republica locum Medicis quidem non denegat, a fracta tamen et corrupta nimis valetudine tangenda et curanda ipsos prohibet; ne laborioso opere sustentetur vita, ipsi aegro onerosa, et, propagato insu-

per morbi contagio, fortasse aliis quoque nociva futura; cujus quidem rei, ipso referente, miserabile in Herodico quodam extiterat exemplum (b). A qua laudati philosophi sententia non multum quoque abluunt ea, quibus, nostra hac aetate, celebratissimus ille civis Genevensis singulare suum ingenium, et in medicinam facientes quoque difficile, exercuit. (i)

Verum, liberandae ab hac difficultate medicantium causae hanc sufficere crediderim, AA., considerationem. Ad Medicos quidem non pertinere iudicium, de utilitate ab aegris vel reipublicae vel sibi ipsis praestanda, neque datam illis optionem esse, alios curandi, alios autem tamquam inutiles relinquendi, vel potius (quod Pausaniae dicterium refert Plutarchus) "non lentae putredini tradendi sed sepeliendi quanto-cius" (k). Quod si vero, uti ceteros, ita hos quoque miserabiles sustentare medici prohiberentur; nonne, ob eandem rationem, publicae rei etiam magis interesset, tot alia protinus confici

(b) *de Republ.* L. III. pag. 441. lit. A. B. et p. 440. lit. C. D. E. Edit. M. Ficini.

(i) J. J. Rousseau *Emile Livr. I.* p. m. 40-42.

(k) Plutarch. *Apophth. Lacon.* CI.

fici telluris inutilia pondera, quot, corporis non tantum, sed animi potissimum et ingenii vitii civitati verius reperiantur inimica et exitiosa?

Quo cum nihil statui possit imprudentius, absurdum hoc adversariorum argumentum penitus convelli sentietis, si praeterea vobiscum reputetis, quod haud raro observare licet: inutilem quam putabamus, ad desperata mala, medicorum operam, saepissime inopinatam tandem attulisse medelam, aegrosque, jam quasi conclamatos, ad meliorem ab iis revocatos esse valetudinem et vitae pristinam dulcedinem. Ex quo etiam evincitur, certam non esse semper de morbo insanabili judicationem.

Quibus rationibus vindicata satis utilitate et humanitate operae, quam curandae hominum valetudini, quantumvis miserabili, quin insanabili visae, impendunt Medici: dictis porro superaddere non attinet, quid in his sanctissima praecipiat religio.

Sed, compulsam a se in tam exiguum gyrum, medicorum operam Plato quoque magis coangustat, ad curandos tantummodo eos referens morbos, qui a causa inevitabili producti sint, tum vulnera quoque et noxas extus illatas: ve-

C 3

rum,

rum, ex desidia, intemperantia et luxuria qui orientur morbi, certe permulti, in hos; praesente AEsculapio, curam impendendam non esse, disputat. (l)

Quam quidem Medicinae faciendae limitationem faciles accipiemus, si, qualem mente effingimus et exoptamus, re ipsa videre contingeret reipublicae statum, ab intemperantiae et molli-tiae vitiis immunem; nunc vero, cum longe ab-sit ab ea perfectione, neque hanc sperare lice-at, nonne insignis crudelitatis specimen foret, haud curasse quos sibi morbos contraxit, quam-vis vitio suo, gens humana?

Praeter haec vero aliud, idemque gravius, in Ar-tis opprobrium invenisse sibi videtur argumentum civis Genevensis, in eo, quod si quam praestet corpori curando utilitatem, deterat animo aegri etiam majorem. Curam namque medicam timidi-tatem creare, molliem, habitum effoeminatum, tristem malorum ac mortis speculationem, quibus animi vis virtusque contundatur et frangatur, at-que adeo excellens hominum natura extingatur penitus. (m) Quae

(l) *de Rep.* L. III. pag. 440. lit. B.

(m) *Emile* L. I. p. 40.

Quae certe accusatio, si iusta esset, atrocis in rempublicam criminis ream ageret Medicinam.

Ast hic vestram ego fidem obtestor, AA. optimi, si qui ex morbis aliquando feliciter estis restituti; si qui minus plene, valetis tamen utcunque; si qui, quae humani generis est fragilitas, estis etiamnum valetudinarii et laborantes; qui omnes, curam Medicam interea experti, idonei mihi testes eritis et iudices! Quid quaeso in his animum fregerit, beatam mentis serenitatem turbaverit, tristi et terribili eventus speculatione impleverit: utrum auxiliantis Medicinae cogitatio; an ipsa aegritudinis sensatio? utrum sapiens experti Medici cura, consilium, praesagium; an indoctae mentis et quaevis mala temere prospicientis sollicitudo?

Equidem aut fallor vehementer, aut Vos depressum, fractumque, morbo et perpeffionibus, animum erectiorem et firmiorem experti fuistis, auxilio, alloquio, praesentia Medici fidelis; qui que praesens solatium tulerat, absens desiderium reliquit! Imo vero, in immedicabilibus etiam malis, lenimen haud exiguum animo adferre crediderim cogitationem, non sua culpa neglecti artis auxilii, neque adscitae sua sibi negligentia noxae.

Ve-

Verum enim vero, quibus ipsos aegros, natura sua meticulosos, angi et extenuari quandoque videmus, horribiles aegritudinum suarum speculationes, ex inepta medicarum rerum notitia natas, tristique imaginatione amplificatas, eas, cum Joa. Jac. Rossavio, ipsi medicinae vel medicis imputare velle, id certe iniquissimum foret! Quod enim de Philosophia dixit Verulamius, plenam hujus cognitionem optatissimae frugis esse, levem etiam abducere a vero; id de medendi scientia est omnium verissimum.

Scilicet, quae ex sedulo lustratis diversissimis illis, cum sanitatis et morborum, tum remedium natura, causis et effectibus, hisque diligenter inter se collatis, improbo labore, nec sine aliquo rerum usu demum acquiritur Medicinae utilis intelligentia: in hanc singulari curiositate trahi videmus homines istos, qui, dum valetudinarii vel revera sunt, vel esse sibi, ex levisima affectione, persuadent, dumque vivida praedicti infausta quaevis imaginandi facultate, et mirum quantum suspiciosi, morborum impetu tentari se continuo sibi videntur, nihilque serio magis meditantur, quam morbos, medicationes, vel aegrotationum avertendarum cautiones.

Ignorantes interea hi perquam necessaria illa
me-

medicae scientiae fundamenta, morborum et curationum solummodo narrationibus, e libris medicinalibus vel medicorum consortio avidè haustis, mirifice quasi delectantur, has animo volunt, his inhaerent, inventuri mox in se ipsis morborum similium species; quibus vel depellendis toti occupentur, vel, tanquam insanabilibus, scilicet, ita perturbentur, ut repositum hunc alta mente foveant tristitiae fomitem, difficillime profecto extinguendum.

Tali proinde ratione, quam poenitenda fiat inepta illa et inopportuna rerum medicinalium curiositas, et quam longe haec distet a vera multisque nominibus utili medicarum rerum peritia, vos satis jam perspicitis AA. Cumque istius quidem rei ultro etiam se vobis frequentia offerunt exempla; ex meo usu et observationibus addere his alia, eo minus est necessarium, quod haec quoque pertineant ad nimium illud vitae desiderium, ex quo homines bene multos mortem sibi properare, luculenter demonstrantem, ex eadem hac cathedra, plurimi Vestrum, ante hos quinque annos, audiverunt cl. Decessorem, quem adhuc merito suo nostra haec desiderat Academia, aestimatisimum mihi Oosterdykium.

D

Ita-

Itaque salva haecenus nostra res est AA., videturque inculpatae medentium operae in republica utilitas, contra obtrektorum impetum firmiter adhuc consistere.

Medicinam enim, natura sua beneficam et recte constitutam, reparanda non tantum sanitate, sed sustentanda quoque aliorum valetudine laudabilem, atque extincti animi crimine falso insimulatam esse, videmur nobis nunc satis demonstrasse.

Peroratum ergo cum maxime censere possemus causam, et arti triumphanti jam laeti acclamare:

"Te facimus Medicina deam, coeloque locamus,
Et nomen numenque tuum veneramur et opem;"
nisi alterius generis adhuc difficultatem superesse, ex ante dictis tempestive reminisceremur.

Et si enim praeclaram omnique modo salutiferam esse liquido satis asseruimus Medicinam: eam tamen illaetabilem imo nocivam fieri, secundo loco, adhuc objici supra monuimus; atque id quidem eorum vitio qui artem hanc faciunt, eamve exercendam quavis ratione sibi sumunt. Neque enim artis in republica utilitati stabilis
endae

endae prorsus sufficere plenissime demonstratam ipsius, in se spectatae, salubritatem; quotiescunque ab expertis et rerum gnaris non administratur artificibus: cum artem, non nudam, sed exercentium opera applicatam in usum adhiberi manifestum sit. (n)

Neque dissimulare licet AA. gravius, quod postremae huic difficultati inesse maxime videtur, momentum.

Advertamus enim oculos ad densam illam eorum turbam, qui exercendi Medicinam non tantum auctoritatem, nec aequo tamen omnes jure, sunt adepti; sed et qui artem faciendi illegitimam sibi sumunt licentiam; vel denique qui, medicorum nomen haud gerentes, omen tamen habent, dum, amica scilicet consulendi specie, egregiis suis remediis, et ad miraculum probatis, importuni sunt laborantibus, non dimissuri nisi arte sua tentatos: quorum omnium certe tanta est in omni genere et sexu frequentia, ut infinitum medicantium numerum in proverbium abiisse, cuncti sciamus. Advertamus vero animum,

D 2

mum,

(n) J. J. Rousseau, loco supra allegato, p. 42.

rum, quoti etiam quique, vel ex probatissima istius legionis cohorte, scientiae et experientiae defectum vanitate et jactantia compensare; prudentiam vero et modestiam (sapis Medici virtutes illas eximias) audendi temeritate supplere sustineant!

Atque adeo quidem indignemur stolidissimam mortalium levitatem, qua, observante jam Plinio, "in artium sola ista, qua de vita et sanitate (carissimis illis hominum pignoribus) agitur, eveniat, ut cuicumque, medicum se professo, statim credatur, cum sit periculum in nullo mendacio majus" (o): sed et doleamus tristissimas numerosi adeo in civitate populi vices, qui astutia irretitus turbatusque frequentia medicinam facere sibi fumentium, nec quibus se fidat scite intelligens, modestae optimorum Aesculapii filiorum sapientiae, temerariam promissorum operam facile praefert; simplicitatis vero suae poenas in propria luit pelle, vel, si forte feliciter evadat, tanto plures post se trahit in experimenti perniciem!

Do-

(o) *Hist. Nat.* L. XXIX. C. 1.

Dolenda enim vero, vel propter hoc unum, medendi professionis fors, facientium crimine et patientium credulitate adeo foedata, ut ea ratione gravior fiat de utilitate dubitatio! Id enim "natura sua" habere hanc professionem, egregie jam exposuit perspicacissimus ille Angliae Cancellarius, "ut, cum omnes aliae propemodum artes et scientiae virtute sua & functione, non successu aut opere, judicentur: haec nostra, aequae ac politica, virtutis suae vix certum et omnibus apertum edere possit indicium; sed, iniquissimo profus judicio, ab eventu praecipue honorem reportet aut decus — cum tamen vix quisquam intelligat, mortuo vel restituto aegrotante, utrum res sit casus an consilii; — hinc fieri saepissime, ut impostura palmam, virtus censuram referat — fieri praeterea, ut morbi taediis, amicorum commendatione, spei fallacia, facile in medicis qualibuscunque fiduciam collocent homines, atque omni tempore medicalium veriorum medicorum rivales fuerint, et de curatorum celebritate cum iisdem fere certarint." (p)

D 3

Quae

(p) Bacon de Verulam. *de Augment. scient.* L. IV. C. 2. p. m. 103, 104.

Quae cum ita ferat luctuosa humanarum rerum, nec facile mutanda, conditio: cogitemus tamen, si animi, de foedata adeo medicandi opera, dolor, si, de turpi humanae gentis credulitate, id ferat indignatio; cogitemus, inquam, qualis sit, inter eos qui adscito medentium titulo in vulgus splendent, versipellis illa circumforaneorum, histrionum, auroque fulgentium sed crimine infamium agyrtarum turba; et reperiemus profecto tales esse, qui, serii laboris pertaesi, vitae deperditae animique virtute vacui, facillimo auram popularem captandi negotio, aegrotorum revera crumenae, sed eorundem insimul valetudini et vitae insidias struant; eo detestabiliores etiam et periculosiores apertis latronibus, quod hi, bonis exspoliandis unice intenti, vitae soleant parcere, vel, si non parcant, defensionis tamen et auxilii relinquunt spem, quae nulla his superest, quorum malefici isti acquisivere sibi fiduciam (q); tales, qui, indignante jam C. Plinio secundo, " periculis nostris discunt, agunt-
 „ que experimenta per mortes, ut his tantum
 „ homines occidisse impunitas esse videatur sum-
 „ ma;

(q) Conf. *Tissot avis au peuple sur sa santé* ch. 35.

„ma; (r)“ tales denique, quorum errores et flagitia terram tegere et occultare, in proverbio est.

Cum vero sic magis palpabilis sit perniciēs, quam titulo medicandi inferunt civitati humanitatis ista opprobria, societatis flagella, et medici nominis purgamenta: benignius tamen sentire solent plurimi de modesta, quam quoque indigitavimus, et benevola illa medicandi prurigine, qua tot nimis officiosae mulierculae, amicae, et ex formularum medicinalium avita collectione, vel amica traditione, imo suis quoque mysteriis mirifice sapientes scio, remediis et consiliis adesse vehementer amant iis qui vel minimum laborant; insigni profecto sua multitudine medicinam facientium numerum supra quam cogitari potest augentes. Etenim

”Fingunt se cuncti Medicos, idiota, sacerdos, Nasutus, nutrix, histrio, rasor, anus.“

Verum indoctus ille et insanus medicandi pruritus, utut videatur ex animo benevolo natus, est tamen revera discriminis, contagii, et inimicitiae plenissimus. Id quod faciles quoque largie-

(r) *Hist. nat.* l. c.

giemini, AA., si, pro caussae gravitate, paullisper expenderit: omne illud, quod medicamenti mereatur titulum, certam habere corpus nostrum alterandi, functiones ipsius, alias et diversas, incitandi, sopiendi, mutandi vim et efficaciam. Cum igitur morbus efficiatur, ex impeditis vel turbatis corporis ejusve partium functionibus aliis aliisque: hinc tum demum utilem esse apparet medicinae administrationem, cum determinatae et bene cognitae morbi naturae opponatur sapienter selectum et recte adhibitum, turbatas tantummodo functiones corrigens, remedium. Contra vero, si ingestum idem non inveniat in ipso corpore id cui efficacia sua est oppositum; tum, nequaquam correcto malo, illud etiam exacerbare poterit, imo dejicere eas, quae recte se habebant, functiones. Vnde profecto melius fore apparet, relicto potius soli naturae morbo, omni caruisse medicina, quam, non bene dignotae morbi naturae, talem adhibere, quae, quamquam amico animo data, dubium tamen, anceps, imo hostile revera evadat munus. Neque enim, vel iis qui Artis modice periti sunt, adeo semper facilem esse illam morborum naturae caussarumque dijudicationem, hi optime perspiciunt, qui extus apparenti morborum similitudini diversas

et prorsus dissimiles saepe causas subesse, intelligunt; quarum indicia ex penitus perspecta aegroti sanique corporis oeconomia demum erui, et tanquam genuina curationis fundamenta stabiliri possint. Vnde contigisse videmus, ut rectam, ipsius morbi huiusque causae, diagnosise momentosissimam, et maximam, artis medicae partem semper habuerint optimi quivis artis magistri.

E quibus omnibus denique ut efficiantur quae ad obmotam, ultimo hoc loco, spectant difficultatem: reputate quaeso vobiscum, AA., formidolosam istam eorum, qui ita medicinam facere affectant, multitudinem; sed qui omnes, quantumvis temere, imprudenter, sinistre, flagitiose medicam exercent operam, inveniunt tamen, qui ipsis se concredant et tradant; dum praeterea, talibus turpiter commissa, iisdem saepe obscuratur, imo haud raro prorsus ejicitur Medicorum genuina cohors! Cogitemus, inquam, et subductis rationibus aestimemus, an, quod civium saluti ex proborum, sed pauciorum, opera laudabili accedere posset emolumentum, pereat ea ratione reipublicae totum; cum longe etiam superetur a calamitatibus, quas afferunt inepti illi et inhumani medicaltri, tur-

E

pes-

pesque tot medicae simias, veris utique medicis numero, vel apud populum auctoritate, superiores?

Equidem haud diffiteor, AA., maximopere me vereri, ne, hac ratione positam, quae orationi argumentum praebuit, quaestionem candide et ex animo soluturis, aqua tandem haereat!

Etenim cum tanta sit ipsis hominibus rei maxime momentosae incuria, ut in quaslibet adeo, et fortuito casu oblatas, medicationes facile abripere patientur, nec, quibusnam valetudinum arbitris curandos se tradant, fere solliciti sint, "concredentes saepe capita, cui (ut ille ait) calceandos nemo commiserit pedes": hinc statim exigua humanae genti spes relinquitur, salutis quidquam ex turbido tali fonte hauriendi.

Verum praeterea, quemadmodum, qui medicinam facientibus, ex recta et rationali disciplinarum medicinalium intelligentia, accrescunt fructus, certissimi sunt et in ipso artis exercitio saluberrimi (s); ita e contrario, qui ex temeraria medicorum et tumida speculandi vanitate progerminant, noxii a
deo

(s) Quam causam perorantem vide V. cel. G. van Doeveren, *de recentiorum inventis Medicinam hodiernam veteri praestantiorem reddentibus*. Or. ed. Leid. 1771.

deo fiunt, et in praxi medica periculosi, ut,
 „ ex reputatis secum tristissimis, quae ex hoc
 „ fonte in artium praestantissimam invehantur,
 „ malis, non sine animi dolore, ” gravisimus
 in his rebus Judex ” quandoque dubium se hae-
 „ rere, ingenue declaret, plusne emolumenti,
 „ an noxae, humano generi medendi scientia af-
 „ ferat ” (†).

Atque hac duplici de causa, in aestimatione
 universi verique medicationum in republica pre-
 tii, impeditos maxime nos sentimus.

Neque hinc adeo, asperam illam, indignari li-
 cet censuram, qua jam olim, excellentis ille in-
 genii vir, Franc. Petrarca, obscurioris sui secu-
 li Medicos, verbosa doctrina maxime turgentes,
 notavit; amico, qui ad aegritudinem suam non
 vocasse se medicum indicabat, reponens, ” non
 „ jam se mirari, si cito convaluerit, cum re-
 „ ctior nulla sit aegro ad salutem via quam me-
 „ dico caruisse; — utpote qui dum naturae au-
 „ xiliarios se profiteantur, tamen contra natu-
 E 2 „ ram

(†) Sunt verba Cel. Gaubii, in Epistola ad Audit., p. 6.,
 praemissa *Inst. Patbol. med.* Edit. alt. Conf. his, quae in
 taja medicantium vitia quoque dixit Vir cl. J. D. Hahn,
 in *Oratione de Medico speculatore*, passim; ed. Leid. 1775.

„ram ipsam et pro morbis militent; sintque
 „multarum quidem artium docti, solius tamen
 „indociles medicinae” &c. (u). Qualis qui-
 dem generis, omni tempore, in medicantes, ju-
 rene an injuria, liberaliter effusas accusationes si
 vel nos dissimularemus, loquuntur tamen Vete-
 rum et Recentiorum scripta, satis omnibus nota.
 Hinc enim censorium illum Catonem doluisse
 legimus, ”irrumperere in orbem Romanum magno
 agmine medicos, atque utinam, inquit, medicos,
 et non medicorum sub insignibus hostes medicinae
 armatos” (v). Hinc Diaulum istum joco acer-
 bo perstrinxit Martialis, quod, ex chirurgo vel
 medico, scilicet, factus vespillo, non operam sed
 nomen mutavisset (w). Hinc, ut rem expediam,
 ferioribus temporibus, tot acri stylo in medicantes
 scriptae satyrae, et fabellae teatrales; quamvis
 etiam ex odio personarum, ut fieri solet, saepe
 depromptae.

Cum igitur, ut hoc repetam, ita ferre vi-
 dea-

(u) *Epist. rerum senilium* Lib. V. Ep. 3. et 4. subjunctis
 Opp. edit. Vener. A. 1501. quibus add. Ejustd. *Invecti-
 varum in medicos*, Libros IV.

(v) Apud Plin. *Hist. nat.* l. c.

(w) *Libr. I. Epigramm.* 31, et 48.

deatur perpetua rerum humanarum et faciendae quoque medicinae conditio, ut recto et salutari usui frequentem et individuum se jungat comitem turpis et terribilis abusus: anne ideo candore ingenuo dare et largiri nunc conducet, tantum abesse, ut collecta illa omnium medicinam facientium opera expediret reipublicae; ut simus facturi melius, si, eliminato, quantum pote, e republica omni medicinae, adeo scilicet ancipitis, exercitio, naturae prorsus committamus nostri conservationem et curam; mala saltem nostra passuri?

An vero praestare intelligimus

Sed obmurmurantes audire hic mihi videor, qui, humanam recte probeque medicandi opem, dulceque ex ea aegrotationum suarum solatium aliquando experti, et de futura insuper valetudinis constantia incerti, salutiferi consilii spem ita sibi abreptam prorsus nolint; obmurmurantes, qui medicinam facientium utilitatem universam aboleri negent, eorum incuria vitisque, qui artem sinistre vel temere adhibeant; atque, si vel tolleretur medicationis e republica exercitium, fieri tamen vix posse, ut omnium pessimae illae temerariorum medicationes prorsus arceantur; fore igitur, ut, suppressa tantummodo ve-

riorum medentium utili opera, non nisi ultimum calamitatum incrementum expectandum sit his, qui sua interim, sine omni medicatione, mala perferre inopes recusent.

Et nihil profecto caussae esse videtur, cur, abunde antea demonstratam, et contra aggressores assertam, verae Medicinae praestantiam, ignavi tandem et vecordes, prorsus abjiciamus, atque, abusus tanta jam gravitate pressi, superstitem etiam usum eximium nobis perdamus totum! A qua in artem Medicam severitate eo longius quoque abesse nos oportet, AA., quum, qui suas Artes scientiarumve Disciplinas praeter Medicinam reliquas a multiplicibus abutentium et sinistre adhibentium noxis, magis quam nostram, praedicent liberas et immunes, haud reperiri facile credamus, ingenuae fidei ullos istarum doctrinarum professores (x).

Quodsi ergo ab inepte medicandi impetu prorsus non vindicari queat hominum malefana credulitas: sapientibus tamen integrum erit ab eo sibi
ca-

(x) Conf. quae hanc quoque in rem eleganti judicio exposuit Cl. J. de Rhoer, *Orat. de eruditione humana minus perfecta*. Gron. 1768.

cavere, atque omni opera in id incumbere, ut, quantum possit fieri, sublato terribili illo nocendi jure, non nisi verum et praeclarum medicinae pretium reipublicae restituatur illibatum.

Quo si quid conferre possit, quod adhuc ostendimus, bonas medicationes malis in republica facile praeponderari, equidem operae pretium mihi hac hora videbor fecisse.

Apertam proinde, ut brevibus nunc peroremus, et protervam illam medicastrorum et agyrtarum licentiam, plebi (utinam vero soli plebi!) adeo exitiosam, compescere et arcere, providae sapientique Magistratum curae sit commendatum, et sancte concreditum! Vestrum sit, AA., illae-
tabilem illam, quam tetigimus, rerum medicinalium curiositatem, solida quidem scientia prorsus destitutam, sed tristibus imaginationum fragmentis adeo foecundam, extinguere, et ab ancipiti temere medicandi pruritu serio cavere. Conservandae autem valetudini, salubri, eaque facilius assequenda, victus idonea ratione prospicere; in abstinentiam promptiores esse; intemperantiae vero, desidia, et luxuriae certissima nocumenta cane pejus et angue vitare; ne quod brutis animalibus innatum videmus, in homine rationali
tur-

turpiter desideretur. Inepta porro decet male sedulorum medicandi consilia negligere; remedia prorsus incerta, ab imperitis, et arcanorum maxime nomine, enixe obtrusa, longe fugere. Medicos quoque jactantes, leves, et mox remediis armatos, temeritatis suspectos habere licet!

Tum vero in legitimam medicationem minime difficiles esse oportet, ubi valetudo laboraverit; sed faciles, et tempestivos; ne mala per longas invalescant moras, imo arte tandem plus valeant doctissima! In Medico autem potissimum requirite in arte peritiam, in facienda ea prudentiam, modestiam; tum maxime sensus illius medicinalis et judicii acumen, quod, solerti naturae speculatione assequendum, praestantiores veri Medici facultates constituere, nuperrime demonstravit Medicus perspicacissimus (y). Talibus denique virtutibus ornati viri consiliis fideliter obtemperare, ut aequitatis, ita sit religionis officium!

Equidem aut fallor vehementer AA., aut sic tandem egregie salva erit Medicinam facientium, optime de Republica meritorum, res et auctoritas;

(y) Cl. Hahnus, in *Orat. de medico speculatore*, pag. 57--63.

tas; salva et tuta erit vestra spes, vestrum desiderium!

Salva igitur nostra, quam agimus causa, plaudite nunc, egregii Juvenes, arti Hippocraticae addiscendae & excolendae devota vel devovenda carissima capita! Agite, erecto animo estote, et partes vestras serio urgete! Audivistis, indignabundi, illaetabilem Medicinae sortem, sed quam non nisi facientium inepta indole et vitiis experiatur. Intelligitis idcirco, quid nostrum sit, qui curandae civium pretiosissimae saluti, sancte nobis olim concredendae, laudabilem navare velimus operam. Agite, et hanc provinciam integra fide tuituri, artis verae praestantiam, et salubritatem animis vestris serio versate; ad hanc, meritis vestris, acquirendam, omni studio et toto pectore incumbite. Hoc pacto, ubi causae, quam agimus, vera dignitate instigati fueritis, dulcissima in vos manabunt olim laborum praemia; in quibus nobilissima putate, quae praestiti diligenter officii propriae conscientiae, tum quoque sapientum aestimationi innascuntur, volubili illa vulgi laudatione, omnique auro, longe pretiosiora.

fiora. Ita quoque currentibus calcaria admoveat antiquum illud:

Ἴατρος γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀνάξιος ἄλλων.

Sed cum artem, adeo momentosam, tantoque labore conditam, adgredi, nisi recte initiatis, non liceat; innutriendo praeparantibus doctrinis animo improbam dare operam jam pergite. Hinc, non neglectis, quae animum ad humanitatem et virtutem forment, elegantiorum Litterarum et Philosophiae studiis; cognoscendis tum sani, tum morboſi, corporis naturae causisque, ex Anatomicis, Physicis, Chemicis, Pathologicis, Therapeuticis investigationibus; adjungatis praesidiorum remediorumque sanitatis et morborum haud vulgarem scientiam, quam haurire licebit e fontibus Diaeteticis et Pharmacologicis, qui e Botanice et Chemia, tum vero ex doctrina Chirurgica quoque derivandi sunt.

Tali ratione feliciter formandi accedite nobilissimi Commilitones; utimini serio, quos suprema Academiae Cura, vestros in usus, constituit Disciplinarum modo commendatarum Professoribus. Apto autem utimini studiorum ordine; ita enim artem, quam aemulamini praestantissimam,

mam, haud experiemini difficillimam. His vero moderandis si utilem quoque meam existimetis operam, hanc vobis jam consecratam habete; meque adeo utimini praeceptore, amico, studiorum vestrorum duce et socio. Atque ita, favente divino Numine, in aegrotantium spem et solatium virtute vestra maecti estote!

Sed quo materia sermonis et dicendi impetus me praematurus abripuit, inde jam venerabunda ad vos redit oratio, ACADEMIAE CVRANDAE MAECENATES, praepotentes et amplissimi Viri! quos in ea, qua me induistis, persona publice nunc salutare, jubet officii ratio, et aetus hujus solennitas.

Intellexistis autem, illustrissimi Proceres, quaeenam de faciendae et discendae Medicinae momentis mihi stet sententia; ex qua, quo sim animo erga demandatam a Vobis mihi provinciam, simul elucescat. Quam, praeterea, quanti fecerim, et aestimaverim, res ipsa demonstrat.

Qui enim haud mediocrem, sed optime stabilitam, fortunarum mearum in patria Civitate sedem reliquerim, et me meosque a Groningonorum (dulce mihi semper nomen!) amoris, fa-

voris et necessitudinum vinculis dissolvi, imo, intimo cum dolore, avelli passus sum, ut in egregiam hanc, sed oculis nostris nunquam antehac usurpatam, Musarum migraremus sedem: eum, profecto, de oblata sparta haud tenuiter sensisse oportet.

Ita est generosissimi MAECENATES! Allexit me otium illud, quod Musis sacrandum semper desideravi, quodque, cum, infinita illa aegrotantium interpellatione, per quatuordecim et quod excurrit annos, mihi fere disperditum esset, in Academici Doctoris officio optime recuperatum iri, facile credidi. Allexit, et, commodissimam sedem commutare cunctantem, vicit, Vobisque me vindicavit perhonorifica, et benigno favore plena vocatio, qua in locum, celebribus Gorterorum, Haastenburgiorum, Oosterdykiorum nominibus clarum, me non tantum suffecistis; verum etiam, ut insigne Archiatri munus (quo in patria Civitate novo me exemplo condecoraverat impensa Senatus benevolentia) neque in hac Vestra Regione mihi deesset, in summo praepotentium Ordinum Confessu, qua estis gratia, impetravistis.

Suscipite igitur Academiae Vestrae, suscipite Regioni Gelro Zutphanicae, imo Vobis, aequae

ac MAGNIFICENTISSIMO ACADEMIAE CVRATORI, REGIONISQUE GVBERNATORI, ex officio abhinc devotum, et grato animo devinctum hominem; eumque, ut tam luculentis, TANTORVM VIRORVM, in se propensi animi testimoniis, quod suarum partium sit, gratus rependat, omnes, sed eheu debiles, ingenii nervos intensurum, benevolenter vobis persuadete! Itaque vigete diu Viri MAECENATES; vigete, pariter ac Serenissimus ARAVSIONENSIVM PRINCEPS, PATRIAE ET ACADEMIAE PATRES, in Reipublicae, in Academiae salutem, in Vestrum, virtutum et Gentium vestrarum commoda! firmaque tandem et placidae senectutis beatitudine, ex Medici voto, utimini, fruimini, quam plenissime!

Salvete autem Vos, Palladis sacrorum Antistites, Doctrinarum Religionis aequae ac Reipublicae emolumento cultarum Professores clarissimi, quos amico Collegarum titulo salutare, est mihi suavissimum!

Quem candido atque aperto in Vestri ordinis et amicitiae societatem jam recepistis animo; hunc justum credite virtutum, doctrinarum et

benevolentiae vestrae aestimatorem, id omni ope acturum, ne, ad quam Vos, tanta vestra cum laude et celebritate, incumbitis Academiae rei que litterariae salutem, huic per ipsius quid decedat ignaviam! Vos modo collegam, quem ita erga Vos, et erga omnem hanc bonarum artium Officinam affectum experiemini, Vestro licet in Ordine novitium, tenuitatis tamen suae haud dissimulatorem, neque in antiquae fidei amicitia excolenda prorsus imperitum, vestris sustinete consiliis, auxilio, gratia. Quod Vos egregie facturos esse, experta jam satis vestra mihi persuadet humanitas; cui vero demerendae, uti ingenua fide, et cara mihi morum simplicitate, lubentissime studebo: ita ad alendam, si quid mea possint officia, ea Vestros in usus paratissima Vobisque adeo sacrata censere. Sic nobilissimo et utilissimo studio sociatos, irrupta porro nos teneat copula!

Sed et Nos maxime ea teneat, amicissime Forsten! qui initiandae AEsculapii sacris Juventuti sociam mihi dabis operam, et cujus praeterea institutionibus theoreticis, tamquam jactis fideliter fundamentis, faciendae medicinae praecepta superstruere, mearum praecipue partium erit. Itaque qui, etiam Populares, muneris insuper et colle-

legii necessitudine arctius nunc colligamur, tales abhinc nos praestemus utilissimi laboris confortes, tales verae laudis aemulos, qui studiorum nostrorum copulationem diligenter ad rei Medicae incrementum conferamus, et nostro adeo comprobemus exemplo, "virtutum adjutricem a
 „ natura datam esse amicitiam, — ut, quoni-
 „ am solitaria non possit virtus ad ea, quae
 „ summa sunt, pervenire, conjuncta et conso-
 „ ciata cum altera perveniret!" (z)

Ita vero, per laudabilem Discipulorum industriam ac modestiam; per nobilissimam Docentium junctamque fideliter Collegarum operam; per prudentissimam Maecenatum curam; et, quod maximum est, per benignissimum Numinis supremi favorem, alma porro floreat Academia Gelro-Zutphanica!

D I X I.

(z) Cicero *de Amicitia*; Opp. Vol. IV. p. 986. Ed. Ernest.

Vacuam paginam occupent
VERSICVLI HEBENSTREITIANI,
e Carmine
DE ANTIQVA MEDICINA.
ed. Lipf. 1753.

*Siste tua tibi Medicum sub imagine verum,
Qui nihil efficiat, quod non ratione probetur,
Non praejudiciis ductus, non deditus ulli
Doctrinae, sola tantum novitate placenti.*

* *

*Est sua cuique mali species, sua cuique medendi
Est methodus; sexus varians, variantia coeli
Sidera, gens, aetas, annus, mixturaque dispar
Vitalis liquidi, suadent diversa subinde;
Estque suo modulo metiri quemlibet aequum.*

* *

*Dum tamen utilium Medicina scientia rerum
Exoptat, quam saepe nequit praestare, salutem,
Tunc voluisse sat est; satis est, si turbidus aer
Vela rapit, omni contra contendere nisu,
Nec, nisi post justos tandem succumbere nisus.*

* *

A A N D E N

WELED. HOOGGEL. HEER

MATTHIAS VAN GEUNS,

ARCHIATER VAN GELDERLAND EN HOOGLEERAAR
IN DE BEOEFENDE GENEES- KRUID- SCHEI- EN
VERLOSKUNDE OP 'S LANDS HOOGHE SCHOOL
TE HARDERWIJK:

OVER ZIJNE

I N T R É R E D E N ,

*TER TOETSING, OF HET WERK VAN HUN, DIE
ZICH MET GENEESKUNST MOEIEN,
NUTTIG ZIJ VOOR DEN STAAT.*

Gij hebt gelijk VAN GEUNS, dat gij de kunst verdedigt,
Uw kunst, der zieken troost, der wijzen eel vermaakt
Hij scheldt een hemelgaaf, die stout hare eer beledigt,
En wie haar zaak bepleit bepleit een goede zaak.
Men moog, zoo fijn men kan, zijn tegenreednen spinnen,
Men toot haar op, met al wat schittert of bedriegt;
Het valt U zelfs niet zwaar, zoo goed een zaak te winnen,
Te toonen, zoo men haar te naspreekt, dat men liegt.

't Is waar, fchier al wat leeft bemoeit zich met genezen.

Elk vriend weet, voor zijn vriend, in krankheid goeden raad.

Ja vroedvrouw, baker, min, 't wil alles dokter wezen,

En elk wagt bij 't gebruik van ieders middlen baat;

Zij ondertuffchen zijn slechts zeldzaam, die hun krachten

Aan 't moeilijk onderzoek van kwaal en hulp beſteen,

Die met omzichtigheid en trouw hun plicht betrachten,

In 't oefnen hunner kunſt, ten dienſte van 't gemeent!

Wat haalt dan 't nut, dat we ons van kundige Artſen ſpellen,

Bij 't nadeel dat de Staat bij brekebeenen lijdt,

In wie de groote hoop toch 't meeft geloof zal ſtellen?

Helaas! — Maar dit verſtrekt de kunſt tot geen verwijt.

Elk zie, van wien hij hulp in zijn ellenden borge!

Al wie onkundig is vermeet' zich 't raden niet!

Terwijl 'sLands hoogſte Magt voor kundige Artſen zorge,

En de oefning van de kunſt den weetniet ſtreng verbiedt.

Zoo volg men 't voorbeeld na, dat we ons in U vertoonen;

Daar GRONINGEN uw dienſt zoo ſterk aan zich verbond,

En daar ons GELDERLAND U zocht tot zich te troonen,

Door eer- en gunſtbewijs dat naauw ooit weerga vond.

Dan

Dan heeft de Staat geen scha van artsenij te vreezen ,

Dan dient de kunst 't gemeen met hulp en wijzen raad.

Dan worden zij die zich bemoeien met genezen

Altoos tot voordeel nooit tot schade voor den Staat.

Wij hoorden U met smaak uw voorstel klaar betogen.

Hoe juist was elk bewijs, dat Gij te voorschijn bragt!

Wat had uw nette taal op ieder groot vermogen!

Wat was de werking sterk van uwe zeggenskracht!

Geluk, mijn oude Vriend! God wil uw poging sterken,

Tot nut van't algemeen; uw huis; uw vrienden; mij!

En geef dat Gelderland, door uw gelukkig werken,

Met Artsen, U gelijk, alom gezegend zij.

AHAZ. VAN DEN BERG,

Pred. te Barneveld.